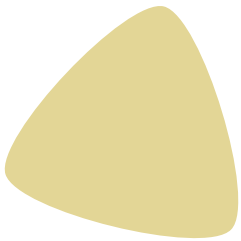

El Bon Pastor

Revista per a preveres

Núm. **84**
Desembre de 2016
Any VII

Equip promotor: Agustí Borrell, Norbert Miracle,
Xavier Morlans, Joan Planellas, Armand Puig.

Correcció lingüística: Joaquim Claver.

Disseny original: Albert Fortuny.

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014
revistaelbonpastor@gmail.com
www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de
la revista podeu fer els vostres donatius a
La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Moltes gràcies

Pòrtic	4
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Un sol cor i una sola ànima	7
<i>Els Divendres de la Misericòrdia</i>	
NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA	
Presentes com el llevat	11
El canvi climàtic	
ANTONI BABRA	
Anunciar la Paraula	13
El Bon Pastor i l'ovella perduda: la Conversió (Lc 15, 1-7)	
ORIOI TUÑÍ	
Al servei de l'altar	15
<i>Hodie</i>	
BERNAT JULIOL	
Reclinats sobre el pit del Senyor	17
Estar amb Crist en l'oració	
GUILLEM LÓPEZ GARCIA	
Rentar els peus	19
Pastoral amb joves	
MANUEL MERCADÉ MELÉ	
Un bisbe ens parla	22
De Núrsia a Qaraqosh. Davant de les Esglésies devastades	
+ MANUEL NIN	
Hem vist, hem llegit	23
La creu del Jubileu	
PERE OLIVA MARCH	

Hem arribat al final del Jubileu Extraordinari de la Misericòrdia i és oportú comentar la intuïció profunda del papa Francesc: prendre la misericòrdia com a tema de l'Any Sant. Aquesta decisió ha coincidit amb la lectura dominical de l'Evangeli de la misericòrdia, l'Evangeli segons Lluç, i amb la publicació, el mes d'abril, de l'Exhortació apostòlica postsinodal *Amoris Laetitia*. Aquest document, que desenvolupa i amplia l'Exhortació *Evangeli Gaudium*, autèntic full de ruta del pontificat de Francesc, s'adreça a una Església que vol convertir-se a la misericòrdia. La proposta d'una Església girada vers la misericòrdia s'ha materialitzat en un seguit de gestos que el Papa ha anat duent a terme aquest any, dins els jubileus dels diversos grups i col·lectius que han pelegrinat a Roma fins als anomenats «divendres de la misericòrdia», dedicats als més indefensos i abandonats. El Papa ha realitzat gestos concrets d'acord amb l'esperit i la lletra de les catorze obres de misericòrdia –a les quals cal afegir una quinzena obra, la misericòrdia envers la creació. Allò creat ha de ser tractat segons la compassió i l'amor amb què el mateix Déu l'ha afaiçonat.

No hi ha dubte que la llegenda de l'escut episcopal de l'actual bisbe de Roma, *Miserando atque eligendo*, està relacionada amb el títol de la Carta apostòlica que clou el Jubileu: *Misericordia et misera* (= MM). Darrere aquestes afinitats hi ha una voluntat ferma, expressada sovint pel Papa Francesc, de proposar una Església que s'aparta d'una concepció defensiva de si mateixa. En comptes de la condemna i de l'exclusió, l'Església ha de fer servir el bàlsam suau de la misericòrdia. Aquesta és una idea germinal del papa sant Joan XXIII en el missatge radiofònic a un mes a l'inici del Concili Vaticà II. Significativament, la misericòrdia és part essencial de la devoció al Sagrat Cor de Jesús, iniciada per santa Margarida Maria Alacoque (1673-1675) i tan estesa arreu de l'Església, que es fonamenta en «l'excés de misericòrdia del meu Cor». I el papa sant Joan Pau II, ran de la canonització de sor Faustina Kowalska, santa polonesa del segle XX, va instituir el diumenge segon de Pasqua com a Diumenge de la Divina Misericòrdia, en el qual es venera igualment el Sagrat Cor de Jesús.

Aquestes dades, històriques i devocionals, volen emmarcar l'Any de la Misericòrdia en una tradició eclesial sostinguda al voltant de la misericòrdia divina. Hi ha, però, una segona línia de reflexió, evangèlica i existencial. Aquesta línia es basa, d'una banda, en la situació espiritual de moltes persones que es veuen sotragades per temptacions de ràbia, agressivitat i violència, o bé que reaccionen amb la indiferència davant els mals que afligeixen molts homes i dones immersos en situacions de guerra, fam i abandó. La violència, la indiferència i l'individualisme s'han globalitzat, i ja no és possible de circumscriure'ls a un sol país o a un sol context. D'altra banda, els pobres i els perifèrics representen la majoria dels habitants de la terra, i les seves mancances materials són un clam que puja cap a Déu. Ningú no pot

evadir-se davant allò que és negat a moltes persones. Tan sols una justícia amarada de misericòrdia pot transformar un món de profunds contrastos i de desigualtats feridores. Cal «fer créixer una cultura de la misericòrdia que es basi en la redescoberta del trobament amb els altres» (MM 20). La descoberta de l'altre i de les seves necessitats, espirituals i materials, és el punt de partença de la «revolució cultural» que ha de sacsejar el planeta i ha de retornar a les persones colpides pel sofriment i el plor la seva dignitat plena de fills i filles de Déu.

La misericòrdia, que brolla de l'entranya mateixa de l'Evangeli, és el rostre visible del Regne que Jesús ha proclamat: el Regne, que pertany als pobres i als més petits, s'expressa mitjançant la misericòrdia. Jesús és l'enviat de Déu que incorpora la misericòrdia del Pare amb els seus gestos de perdó, amb els seus actes de guarició i de rescat, amb la donació de la seva pròpia vida –culminació del disseny misericordiós de Déu sobre la humanitat. El papa Francesc ha focalitzat l'Evangeli de Jesús sota el prisma de la misericòrdia, i ha convidat l'Església a una reforma fonamental, que arrenca de dins mateix del Concili Vaticà II: la remodelació del ser i del fer de la comunitat eclesial en termes d'amor gratuït, l'amor que salva el món i que fa creïble l'acció de la mateixa Església, mare de molts fills. L'Any Sant de la misericòrdia recorda a l'Església la seva condició essencial de mare i la hi fa retornar. Com diu el Papa, «aquest és el temps de la misericòrdia» (MM 21).

La Carta apostòlica *Misericordia et misera* comença amb una lectura espiritual de Jn 8,1-11, l'episodi en què es troben Jesús –ell mateix, misericòrdia– i la pecadora, la dona que ha caigut en la misèria del pecat. L'escena permet, diu el Papa, «mirar més enllà i viure diversament» (MM 1). Certament, el final del text evangèlic és una barreja eloqüent de perdó i de nou camí: el pecat queda superat per un perdó que no és simple condonació de les mancances comeses sinó un autèntic acte gratuït i, per tant, sense condicions. Jesús no diu a la dona que serà perdonada a condició que canviï de vida, sinó que és perdonada amb un devesall tan gran d'amor que ella, ara, rep el do i la força de viure de manera renovada. La misericòrdia és l'acte d'amor que permet que el pecador reconegui el seu pecat i entri en una espiral de bé i de pau que assenyala un futur ple de joia (vegeu MM 3).

L'Any Sant de la misericòrdia ha estat una crida a la conversió pastoral. En la seva Carta apostòlica, el Papa exhorta els pastors del poble de Déu a ser autèntics ministres del sagrament de la reconciliació, per tal que ells, en un món sense pare, personifiquin l'abraçada del Pare i acullin amb afecte i escalf el fill que torna a casa. Els preveres són instruments del perdó de Déu i, per tant, «testimonis de la tendresa paterna malgrat la gravetat del pecat» (MM 10). D'una certa manera, el seu silenci, quan escolten les faltes del qui ve a rebre la gràcia divina, és un recordatori de la seva condició de pecadors i, malgrat tot, ministres de la misericòrdia. No perdonen perquè no tinguin pecat sinó perquè Déu els ha escollit per a fer-ho: no han mai de jutjar!

En tot el poble de Déu, la conversió pastoral passa per l'escolta de la Paraula i l'atenció als pobres. El Papa subratlla que la paraula de Déu proclamada en l'eucaristia dominical reflec-

teix un diàleg entre Déu i el seu poble, el qual s'exemplifica en l'homilia, allí on el cor dels creients vibra «davant la grandesa de la misericòrdia» (MM 6). Tota la Bíblia és el gran relat de les meravelles de Déu i, per això, és necessari renovar el compromís a favor de la Paraula, celebrada i coneguda, per tal de comprendre millor la misericòrdia divina. La proposta del Papa d'establir un Diumenge de la Paraula ha estat recollida –quasi anticipada– per les deu diòcesis catalanes, en les quals, per invitació dels bisbes, s'ha celebrat, ja enguany, un diumenge dedicat a la Paraula, coincidint amb l'inici del cicle A d'evangelis, amb el complement d'una Setmana de la Bíblia, que ha donat molts fruits.

Pel que fa als pobres, i de manera semblant, el Papa proposa de «fer espai a la fantasia de la misericòrdia» a l'hora d'imaginar tantes noves accions i iniciatives que, en darrer terme, són fruit del buf de l'Esperit. Exercir la misericòrdia no coneix límits, i en tot cas és cada cristià que se'ls imposa a si mateix. Les obres de misericòrdia són indicacions que s'han de concretar en funció de les noves pobreses, materials i espirituals. Nadal s'acosta i ve un temps de creativitat perquè els pobres siguin acollits tal com es mereix la seva dignitat. És bo, doncs, que cada comunitat eclesial trobi camins que plasmin el seu record dels pobres, tan lligat al naixement de Jesús. Els àpats amb els pobres, els dinars de Nadal amb ells, són una iniciativa que desencadena un moviment de cors que pertany a la caritat més genuïna. Ran del Jubileu dels pobres, el Papa ha determinat, per a tota l'Església, la celebració de la Jornada mundial dels pobres el diumenge anterior a Crist Rei (vegeu MM 21). La imatge del Papa envoltat de pobres, tocat literalment per tots ells, és de les més belles del Jubileu. És una imatge que ens porta directament a Nadal, quan tocarem la carn pobra de Jesús i ens atansarem als pobres com a nous Cristos entre nosaltres. Que el Senyor ens sostingui en la construcció d'una Església misericordiosa.

Bon Nadal!

ARMAND PUIG I TÀRRECH

Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià

Els Divendres de la Misericòrdia

Al llarg de l'Any Jubilar de la Misericòrdia el papa Francesc ha volgut realitzar, un divendres de cada mes, uns «signes de misericòrdia» que ens han mostrat de manera fefaent l'Església com a «hospital de campanya». El papa ha escrit sobre aquestes accions a la carta *Misericordia et misera*: «Durant l'Any Sant, especialment els “divendres de la misericòrdia”, he pogut adonar-me de la gran quantitat de bé que hi ha al món. Amb freqüència no és conegut perquè es realitza quotidianament de manera discreta i silenciosa. Encara que no arriba a ser notícia, existeixen molts signes concrets de bondat i tendresa dirigits als més petits i indefensos, als qui estan més sols i abandonats».

Gener. «Els descartats per la societat».

Francesc va travessar per sorpresa la porta de l'asil d'ancians *Bruno Buozzi*, al popular barri de Torrespaccata, per tal de visitar prop de 30 persones ancianes que s'allotgen en aquest asil. Un signe clar del valor que cal donar als avis en l'Església i en la societat.

El Papa es va apropar després a la *Casa Irìde*, únic centre a Europa on, en una estructura no hospitalària, s'allotgen set persones en estat vegetatiu que són assistides pels seus familiars. També aquest signe, tan profundament humà del Papa Francesc, vol mostrar el valor de la vida humana i la dignitat amb la qual sempre ha de ser respectada.

Febrer. «L'infern de la droga».

Pocs dies després del seu retorn de Mèxic, el Papa va fer un signe concret i visible que il·lustra allò que havia dit als bisbes mexicans: «Els prego no menysvalorar el desafiament ètic i anticívic que el narcotràfic representa per a la joventut i per a tota la societat mexicana, compresa l'Església. La proporció del fenomen, la complexitat de les seves causes, la immensitat de la seva extensió, com a metàstasi que devora, la gravetat de la violència que disgrega i les seves trastornades connexions, no ens permeten a nosaltres, Pastors de l'Església, refugiar-nos en condemnes genèriques –formes de nominalisme– sinó que exigeixen un coratge profètic».

Francesc es va presentar per sorpresa a la Comunitat terapèutica «San Carlo» als afores de Roma. La comunitat, fundada per D. Mario Picchi, acull 55 persones que estan fent un programa per deixar la dependència de les drogues. El Papa va escoltar les històries personals que explicaven aquells joves i els digué que el camí iniciat en comunitat és una possibilitat real per començar de nou i experimentar una vida digna de ser viscuda.

Març. «El gest de la fraternitat en el dia de l'amor fratern».

El dijous sant, el Papa Francesc es desplaçà a Castelnuovo de Porto per estar amb els joves refugiats del Centre d'acolliment per a sol·licitants d'asil. Va ser un senyal senzill però eloqüent. Francesc va celebrar el ritu del rentament dels peus a dotze refugiats com a signe de servei i l'atenció a la seva situació. En rentar els peus als refugiats, el papa demanava respecte per a ells en el moment històric que s'està vivint a Europa.

Abril. Viatge a Lesbos. «El rostre més cru dels refugiats».

Francesc realitzà un viatge ràpid però extraordinari a l'illa de Lesbos, símbol de l'arribada de refugiats a les costes gregues. Allà, acompanyat del Patriarca Bartomeu de Constantinoble i de l'arquebisbe Jeroni d'Atenes, va visitar el camp de refugiats de Moria i el port on van fer memòria de les víctimes de les migracions ofegades a la Mediterrània. El papa denuncià amb contundència: «cal oposar-se fermament a la proliferació i al tràfic d'armes, i les seves trames sovint ocultes; cal deixar sense suports a tots els que conceben projectes d'odi i de violència».

El Papa va tenir un gest d'acolliment cap als refugiats, portant amb ell, en el seu mateix avió, tres famílies de refugiats de Síria, 12 persones en total, de les quals, 6 menors d'edat. Es tracta de persones que ja estaven presents en els camps de Lesbos abans de l'acord entre Europa i Turquia. La iniciativa del Papa es va dur a terme a través de negociacions de la Secretaria d'Estat amb les competents autoritats gregues i italianes. Els membres de les famílies són tots musulmans. L'acolliment inicial, el garantia la Comunitat de *Sant Egidí*.

Maig. «Atenció als senzills i febles».

Visita a la Comunitat «el Chicco». Es tracta d'una associació que pertany a la gran família del Arche (L'Arca), fundada per Jean Vanier. Està present en més de 30 països en els cinc continents i juntament amb l'associació «Fe i Llum» es dedica a les persones més vulnerables i marginades de la societat. La comunitat de «el Chicco» alberga 18 persones amb discapacitat intel·lectual greu. La intuïció que hi ha darrere d'aquestes «cases de famílies» és la d'acollir a persones amb diversitat funcional greu amb la finalitat de fer-los sentir-se acompanyats i protagonistes de les seves pròpies vides. El Papa Francesc va voler realitzar un nou signe contra la «cultura del descartament». No es pot privar d'amor, alegria i dignitat només per tenir una discapacitat intel·lectual.

Juny. «Recordar la dignitat dels preveres vells o malalts».

Francesc es va presentar en la comunitat «Monte Tabor» on hi ha vuit sacerdots de diverses diòcesis que han estat enviats pels seus respectius bisbes per diversos problemes. Viuen junts sota la direcció d'un diaca permanent que els ajuda en activitats de rehabilitació. La visita va ser una trobada emotiva entre el Papa i els sacerdots a la petita capella de la comunitat on els sacerdots van expressar al Sant Pare els seus desitjos i les seves dificultats.

Després, el Sant Pare va apropar-se a la comunitat de sacerdots ancians de la Diòcesi de Roma, comunament coneguda com «Cento Preti». Francesc va entrar per la porta d'aquesta comunitat i va abraçar els vint-i-un sacerdots ancians, alguns d'ells molt malalts.

Juliol. JMJ Cracòvia. «Els infants malalts»

També durant els dies de la Jornada Mundial de la Joventut a Cracòvia, Francesc va voler que hi hagués una visibilització de l'obra de misericòrdia «visitar els malalts», i ho va fer a l'hospital pediàtric universitari de Prokocim, Cracòvia. Allà va recordar novament que l'atenció als més febles i fràgils «és el signe de la verdadera civilització, humana i cristiana: posar en el centre de l'atenció social i política les persones més desafavorides».

Agost. «Restituir la dignitat a les persones sotmeses a noves formes d'esclavitud».

El Sant Pare es va desplaçar a un barri als afores de la ciutat de Roma, on, en un complex d'apartaments, es va reunir amb algunes noies que participen en el projecte de rehabilitació de la Comunitat Joan XXIII, fundada per Don Benzi. El Papa va estar durant més d'una hora escoltant les dramàtiques experiències d'aquestes noies i animant-les a anar endavant. El signe del Papa Francesc manifesta la necessitat de retornar la dignitat plena a aquestes dones que van sofrir violència greu, assetjament i intimidació per part de les màfies de la prostitució.

Setembre. «Importància de la vida des del primer instant fins a la seva fi natural».

Pocs dies abans de la canonització de la Mare Teresa de Calcuta, Francesc va visitar l'hospital de Sant Joan a Roma, concretament a la secció de neonatologia, on hi havia dotze nadons amb patologies neonatals, cinc d'ells en estat molt greu. Francesc va posar-se la mascareta i les bates preceptives per apropar-se als infants i a les seves famílies, a les quals va adreçar paraules de consol i ànim.

Després va visitar «Vila Esperança», centre de la fundació de l'hospital Gemelli, on s'allotgen trenta pacients que es troben en fase terminal.

Octubre. «Els infants que es troben en dificultats, que són maltractats o que són víctimes de la violència».

El Papa va visitar la llar «Villagio SOS» que acull infants en risc que han estat portats allà pels serveis socials de Roma, i on se'ls atén i se'ls ajuda a créixer en un ambient que segueix el model de la família.

Novembre. «Preveres que han deixat el ministeri».

L'últim «divendres de la misericòrdia», Francesc va voler donar un senyal de misericòrdia cap a qui viu en situació de malestar espiritual o material, posant en evidència l'exigència que ningú se senti privat de l'amor i de la solidaritat dels Pastors. El papa va desplaçar-se a Ponte di Nona, un barri de la ciutat de Roma per tal de trobar 7 famílies formades per joves que al llarg dels últims anys han deixat el sacerdocí i han format una família.

Un d'ells, Andrea Vallini, va declarar a la televisió italiana: «La primera sensació ha estat quelcom senzillament evangèlic. Generalment, haurien de ser els pecadors els qui van a trobar el Senyor, en canvi avui ha succeït a l'inrevés. He assaborit un gust d'Evangelí molt bonic i pur».

NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA

*Prevere de l'arquebisbat de Tarragona
Rector del Seminari Major Interdiocesà*

El canvi climàtic

Uns dels fenòmens més epidèmics que viu espontàniament l'ésser humà és la variació climàtica onsevulga que es trobi. En l'actualitat la percepció d'aquestes variacions ja no és tan subtil com dècades passades. Calors perllongades, freds fora de temps acompanyats d'episodis que els més vells del lloc no dubten pas a dir que "allò no s'havia vist mai". Aquestes preocupacions a l'abast de la simple observació de qualsevol habitant del Planeta Terra, mostren que la civilització industrial ha provocat enormes transformacions ambientals que reclamen imperiosament la urgència a restablir, minimitzar o eliminar els seus efectes devastadors a curt, mitjà o llarg termini. És, aleshores, que la Regla de les «3R» ecològiques s'han posat de moda: *Reduir, Reutilitzar, Reciclar* que pretenen canviar els hàbits quotidians de consum tot fent-los més responsables i sostenibles.

En l'actualitat la preocupació per la meteorologia va unida a la preocupació ecològica que sembla ésser un dels signes dels nostres temps per raons climàtiques (sequeres, territoris inhòspits per a l'agricultura i el bestiar, aqüífers secs o contaminats, caladors sense pesca, etc.)

El problema del Canvi Climàtic té, òbviament, una dimensió planetària, per això les Nacions Unides han volgut prendre cartes en aquest tema. La Comunitat Internacional, en el marc de les Agències de les Nacions Unides per al desenvolupament sostenible, l'eradicació de la pobresa, el medi ambient i la biodiversitat vol corregir els efectes del canvi climàtic convocant diverses cimera internacional. La primera Cimera de la Terra fou el 1972 a Suècia i les més recents han estat els Acords sobre Canvi Climàtic el desembre de 2015 a París, i ara a Marràqueix, novembre de 2016, de cara a la seva operativitat concreta per part de tots els Estats signants dels Acords. *Pacta sunt servanda*, també val per a la diplomàcia internacional i no s'hi val a fugir d'estudi quan una gran potència ha canviat de President (EEUU).

Tal vegada hem sentit a parlar del «Protocol de Kioto sobre Canvi Climàtic» (1997), basat en uns acords internacionals amb l'objectiu de reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle, causants de l'escalfament global amb un percentatge de menys del 5% entre 2008 i 2012. Cada país està obligat a complir aquests acords de Kioto per tal de reduir la contaminació atmosfèrica. Les darreres informacions del 2016 indiquen que les emissions d'energia fòssil porten tres anys estancades, sense creixement, per tant, és una dada sense precedents però, tanmateix, insuficient ja que ni els oceans ni els boscos encara no absorbeixen tot el CO₂ llençat a l'atmosfera.

El clima és un bé comú, de tots i per a tots els ecosistemes i rica biodiversitat, ja que tot està interconnectat. És així com la nova qüestió social sobre la cura de la Creació ha entrat a formar part del corpus doctrinal de la Doctrina Social de l'Església al servei del desenvolupa-

ment humà integral, amb la novetat de servir-se de les evidències científiques. Per al Papa Francesc la justícia, la pau i la protecció de la Creació han esdevingut una «nova obra de misericòrdia», i el seu atac deliberat, un «nou pecat social». La Penitenciària Apostòlica de la Santa Seu senyalà, el 2008, un nou pecat social que l'Església vol combatre, són tots els referents als mals socials que abasten les qüestions ecològiques. «No contaminaràs» és un nou manament que el Papa Benet XVI va començar a esgrimir en diversos discursos per tal de demanar la protecció del medi ambient; i el Papa Francesc va esmentar recentment a Suècia, l'1 de novembre de 2016, «Benaurets els qui protegeixen i tenen cura de la casa de tots, el medi ambient».

El Canvi Climàtic està definit com aquella alteració del clima i les temperatures de la Terra que afecten els ecosistemes i l'activitat humana respecte de l'era preindustrial. El Canvi Climàtic, doncs, associat a la pèrdua de biodiversitat, la destrucció dels ecosistemes i la degradació mediambiental formen part del que avui hom classifica com a «risc global» del Planeta Terra que afecta tothom: als 7.000 milions d'habitants del Planeta i els seus territoris, la seva qualitat de vida, els impactes que es produeixen en moltes poblacions indígenes, els refugiats climàtics (diàriament unes 62.000 persones desplaçades), els fenòmens meteorològics extrems. Cal un Pla d'acció global on hi hagi la implicació dels estats, de les empreses i de l'economia en els objectius de la responsabilitat social pels temes mediambientals, així com el qüestionament dels models de desenvolupament a escala mundial, regional i individual. Tots els reguladors del món han de prendre cartes en aquest afer. El Papa Francesc afronta la 'protecció' (no el 'domini') i la 'cura' de la casa de tots, que és la Creació, amb un advertiment de vital importància: «La nostra germana Terra clama pel dany que li provoquem a causa de l'ús irresponsable dels béns que Déu hi ha posat. Hem crescut pensant que érem els seus propietaris i dominadors, autoritzats a espoliar-la [...] El nostre propi cos està constituït pels elements del planeta, el seu aire és el que ens dóna l'alè i la seva aigua ens vivifica i restaura» (*Laudato Si'* núm. 2).

ANTONI BABRA

*Prevere de l'arquebisbat de Barcelona,
Professor de la Facultat de Teologia de Catalunya*

El Bon Pastor i l'ovella perduda: la Conversió (Lc 15, 1-7)

La paràbola que acostumem a anomenar de l'ovella perduda ens ha arribat en tres versions diferents. La de l'evangeli copte de Tomàs resulta molt allunyada de la de Mateu i Lluc: "el Regne s'assembla a un pastor que tenia cent ovelles. Una d'elles s'extravià, era la més grassa. (El pastor) deixà les noranta nou i cercà únicament aquella fins que la trobà. Després d'aquest sofriment digué a l'ovella: «t'estimo més que a les noranta nou»" (*Ev. Tomàs* 107). El missatge és sensiblement oposat al de la paràbola de Mateu i Lluc. Avui no el tindrem en compte.

Ens centrarem en la versió de Lluc que, com hem de veure, és la base de l'aplicació cristològica de la paràbola que ja tenim en la catacumba de Priscil·la i que s'acostuma a datar de final del segle II i començament del III: Jesús, el bon pastor, amb l'ovella al coll (una de les primeres imatges cristianes que ens han arribat). En contrast amb Mateu que situa la paràbola en el sermó eclesial i l'aplica als petits de la comunitat que es poden perdre (Mt 18, 10-14), Lluc ens presenta així l'auditori: "Els publicans i els altres pecadors s'atansaven tots a Jesús per escoltar-lo. Els fariseus i els mestres de la llei murmuraven i deien: «aquest home acull els pecadors i menja amb ells»" (Lc 15,15,2). És l'actitud de Jesús vers els recaptadors de contribucions i els pecadors el que motiva les paràboles de l'ovella perduda, de la moneda extraviada i del fill pròdig. No l'actuació dels deixebles com en altres casos (per ex. en Lc 5,27-32; 6,1-5; cf. 11,7-41). Estem davant de les paràboles a les quals ens referim com "paràboles de la misericòrdia", una qualificació que s'aplica a Jesús sobretot en l'evangeli segons Lluc.

Centrem-nos, doncs, en la versió de Lluc. Mentre Mateu ens diu que l'ovella es va esgarriar, Lluc subratlla que l'ovella es va perdre irremeiablement. Els verbs són ben diferents. Mateu presenta una ovella que ha perdut el camí. Lluc, en canvi, remarca que l'ovella està irremeiablement perduda. No té possibilitat de sortir-se'n. Tanmateix, el pastor surt a buscar-la fins que la troba. I ara vénen les diferències més típiques de la versió lucana, que no tenim a Mateu: el pastor es carrega l'ovella a l'espatlla, torna a casa ple de joia. Convoca els parents i amics i els diu: veniu a celebrar-ho. He trobat l'ovella que havia perdut irremeiablement. He trobat l'ovella perduda que, altrament, s'hauria mort.

Tots aquests detalls de Lluc posen l'accent i el centre de la narració, no en l'ovella, sinó en el pastor. És el pastor el qui porta l'ovella a casa a collibè! És ell qui convoca els amics i familiars. Fixem-nos en un darrer detall lucà molt significatiu: "us dic que en el cel hi haurà més alegria per un pecador que es converteix que no pas per noranta-nou justos que no necessiten convertir-se".

Aquí ens podem fer una pregunta: qui és l'artífex de la conversió? Certament que no és l'ovella. És el pastor. L'ovella estava irremeiablement perduda. Si no hagués estat pel pastor, l'ovella s'hauria perdut sense remei. Vet aquí el nucli cristològic últim de la paràbola. L'evangeli segons Lluc és tot ell una crida a la conversió. A la frase de Jesús que reporta Marc: "no he vingut a buscar els justos sinó els pecadors" (Mc 2,17), Lluc hi afegeix: "perquè es converteixin" (Lc 5,32). Tanmateix, la conversió no la porten a terme els pecadors. És Jesús qui els va a buscar. Ho subratlla significativament al final de l'episodi de Zaqueu: "El fill de l'home ha vingut a buscar i a trobar el que estava irremeiablement perdut" (Lc 19,10). El verb que utilitza Lluc aquí és el mateix que en la paràbola de l'ovella perduda. L'afirmació de Jesús fa palès que la conversió de Zaqueu l'ha obrat el mateix Jesús. És ell qui diu a Zaqueu "avui m'he d'hostatjar a casa teva" És ell en definitiva qui obre el cor de Zaqueu amb la seva presència.

Malgrat que sovint ens imaginem que la conversió ha sortit de nosaltres, tanmateix el protagonista no som nosaltres. És Jesús. Val la pena remarcar-ho i, en conseqüència, cal donar gràcies a Jesús per la seva benvolença i la seva misericòrdia. Ell és el bon pastor que ve a buscar els qui estàvem perduts irremeiablement... fins que ens troba!

ORIOl TUÑÍ

Prevere jesuïta

Professor de la Facultat de Teologia de Catalunya

Hodie

El Nadal posa davant dels nostres ulls el gran misteri de la reconciliació de tot l'univers. L'escissió que provenia del pecat original ha estat superada i l'ordre primigeni que s'havia perdut ara s'ha restablert. El que semblava oposat ha esdevingut una unitat i la contradicció ha deixat pas a l'harmonia: «El llop conviurà amb l'anyell, la pantera jaurà amb el cabrit; menjaran junts el vedell i el lleó, i un nen petit els guiarà» (Is 11,6). Crist s'ha encarnat i ha plantat entre nosaltres el seu tabernacle. Déu ha entrat així en la història humana i ha superat l'abisme que separava la divinitat de la humanitat, la immortalitat de la mortalitat.

Des d'aquesta perspectiva, la litúrgia de Nadal ens converteix a tots nosaltres en espectadors privilegiats d'un gran espectacle còsmic: la conjunció de l'Alfa i de l'Omega, el trobament del principi i de la fi. En el Crist encarnat, temporalitat i eternitat s'han entrelaçat i la història i el temps han quedat transformats definitivament. El temps ha deixat de ser un simple pas dels dies i dels anys per convertir-se en l'àncora amb la qual Déu ho atrau tot cap a ell. Així com Crist assumí una natura humana i l'elevà vers la divinitat, també l'eternitat abraça la temporalitat i la projecta vers l'infinit. L'Esperit Sant, enviat pel Ressuscitat en la Pentecosta, s'amaga misteriosament darrere el transcurs del temps i ho condueix tot vers la plenitud del Crist.

El temps adquireix així un significat soteriològic que era molt estimat per autors de l'època patristica com Màxim el Confessor, però que potser ha estat massa oblidat per nosaltres, fills d'una societat en excés cientista i materialista. Una càrrega soteriològica del temps i de la història que només podem arribar a intuir des del gran *Hodie* que ens canta la litúrgia de Nadal: *Hodie Christus natus est; hodie Salvator apparuit; hodie in terra canunt angeli, laetantur archangeli; hodie exsultant iusti, dicentes: Gloria in excelsis Deo, alleluia.*

Crist és l'absolut en el qual concorren passat, present i futur. Així doncs, en el gran «avui» del Crist encarnat ha de confluïr també allò que ja ha estat, allò que és i allò que serà. L'*hodie* de les Vespres de Nadal ens exemplifica d'una manera sublim la capacitat de la litúrgia de donar-nos a conèixer el sentit teològic del transcórrer del temps. En la celebració litúrgica, especialment en l'Eucaristia, en el present s'actualitza de manera constant el misteri Pasqual de la resurrecció del Senyor, a la vegada que ens permet d'experimentar ja ara la tensió escatològica que ens atrau irremeiablement cap a l'encontre amb aquell que era des del principi i que serà eternament.

L'*hodie* és, en primer lloc, una revalorització del nostre «ara i aquí» com a lloc propi de la nostra salvació. Malgrat les ombres i les foscos que hi puguin haver en el nostre món,

l'arbre de la creu està també plantat en el nostre temps i del costat de Crist brollen sang i aigua com a fruits de vida eterna. El nostre present esdevé l'únic moment propici per a ser salvats. La presència de l'Emmanuel –el Déu-amb-nosaltres– enmig nostre és font de joia i d'esperança i hauria d'impedir que ens refugiéssim en la idea de què qualsevol temps passat va ser millor. Viure el present sense esperança vol dir que neguem la presència de l'Esperit Sant en el temps i en la història: el pecat contra l'Esperit consisteix, doncs, en viure sense esperança.

En *l'hodie* vivim també en l'«ahir» enyorat del Paradís perdut. L'arbre de la creu, del qual penja el fruit madur de la vida, és l'acompliment d'aquell paradís original, en el qual hi havia al centre l'arbre de la vida. Havíem perdut el dret de viure en aquest paradís per culpa de la serp enganyadora. Però ara la Serp Antiga ha estat presa per l'àngel i aquest l'ha encadenada per mil anys i l'ha llançada a l'abisme infernal. La prohibició de menjar el fruit d'aquell arbre ha estat aixecada i ara és Crist mateix que se'ns ofereix com l'autèntic fruit de l'arbre de la creu. Amb la comunió amb el seu cos i la seva sang en l'Eucaristia, les portes del paradís tornen a restar obertes i l'enyorança s'ha convertit en joia.

I finalment, en *l'hodie*, som també partícips de l'apoteòsic «demà» de la glòria. La litúrgia terrenal ens deixa entreveure ja l'apoteosi de la litúrgia celestial. Enmig del núvol teofànic de l'encens veiem ja com s'estan obrint els llibres. Al centre del paradís celestial hi ha ara el llibre de la vida i han començat ja a anunciar els noms dels primers inscrits. La nostra vida, la nostra existència no és sinó l'esperança que un dia el nostre nom també serà pronunciat i que llavors veurem amb joia esclatant un cel nou i una terra nova, on tots ho serem tot en Crist.

La celebració del misteri de Nadal ens mostra l'entrada de Crist en la història. L'absolut ha entrat en el temps i l'ha superat. Crist ho atrau tot cap a ell i la vertadera llibertat consisteix així en deixar-se apoderar per Crist, en deixar-se atraure cap a ell i en deixar-se transformar en ell. L'experiència del Nadal ens ensenya a viure el nostre «avui» en el seu sentit més profund, ens ensenya a viure el nostre «avui» com a únic moment possible per a la nostra salvació.

BERNAT JULIOL, OSB

MONJO DEL MONESTIR DE MONTSERRAT

Estar amb Crist en l'oració

Loració de Jesús a l'hort de Getsemaní (Mt 26, 36-44), dirigida cap al sacrifici sacerdotal del Gòlgota, manifesta fins a quin punt el sacerdot ha d'estar profundament radicada en l'oració. Per desenvolupar un ministeri pastoral fructuós, el sacerdot necessita tenir una sintonia particular i profunda amb Crist, el Bon Pastor, l'únic protagonista de cada acció pastoral.

Davant del risc del dualisme en la vida sacerdotal, la vida espiritual ha de encarnar-se en l'existència de cada prevere a través de la litúrgia, la pregària personal i la pràctica de les virtuts cristianes per contribuir a la fecunditat de l'acció ministerial.

A causa de les nombroses obligacions, moltes vegades procedents de l'activitat pastoral, la vida dels preveres està exposada a una sèrie de sol·licituds que el podrien portar a un creixent activisme, sotmetent-lo a un ritme de vegades frenètic i imparabile. Contra aquesta situació no s'ha d'oblidar que la primera intenció de Jesús va ser convocar entorn seu els Apòstols, sobretot perquè «estiguessin amb Ell» (Mc 3, 14).

Per això, la prioritat fonamental del sacerdot és la seva relació personal amb Crist a través de l'abundància dels moments de silenci i pregària, en els quals conrea i aprofundeix la seva relació amb la persona viva de Jesús, el nostre Senyor. Seguint l'exemple de sant Josep, el silenci del sacerdot «no manifesta un buit interior, sinó, al contrari, la plenitud de fe que porta al cor, i que guia tots els seus pensaments i tots els seus actes».

D'aquesta manera, els fidels han de veure en el sacerdot un home apassionat de Crist, que porta en si el foc del seu amor; un home que sap que el Senyor el crida i està ple d'amor pels seus.

Per romandre fidel a l'obstinació d'«estar amb Jesús», cal que el prevere sàpiga imitar l'Església que prega. En difondre la Paraula de Déu, que ell mateix ha rebut amb goig, el sacerdot recorda l'exhortació de l'Evangeli que va fer el Bisbe el dia de la seva ordenació: «Pensa sempre el que faràs, reproduïx en tu el que commemoraràs i conforma la teva vida al misteri de la creu del Senyor ».

Així, el prevere, enfortit pel vincle especial amb el Senyor, sabrà afrontar els moments en què es podria sentir sol entre els homes; a més, renovarà amb vigor el seu tracte amb Jesús en l'Eucaristia, lloc real de la presència del seu Senyor.

Com Jesús, que mentre estava a soles estava contínuament amb el Pare (Lc 3, 21; Mc 1, 35), també el prevere ha de ser l'home que en el recolliment, el silenci i la solitud, troba la comunió amb Déu.

Al costat del Senyor el prevere trobarà la força i els instruments per apropar els homes a Déu, per encendre la fe dels altres, per suscitar compromís i coparticipació.

GUILLEM LÓPEZ GARCIA

*Prevere de del bisbat de Terrassa,
Formador del Seminari*

Pastoral amb joves

A qui m'adreço és una de les prioritats en el context amb joves més important que he tingut present en la meva tasca pastoral. No és el mateix joves d'una determinada edat, que els seus responsables, que els seus mossens, que els seus pares, que els seus amics, que els grups als quals pertanyen. Un cop sabem a qui ens adreçam podem fer altres passos:

El primer d'ells és saber el que vull compartir. Sempre m'ajuda la idea que els joves busquen ser autèntics i, ves per on, els ofereixo viure en la condició de fills de Déu segons el seu Esperit. D'aquesta manera no ens perdem els uns i els altres. Comparteixo amb ells un dels eixos vertebradors de la meva existència, que pot aportar autenticitat a la seva vida, que és la vida en Déu, que fa possible allò impossible perquè en Ell tot és possible (cf. Mt 10,17-27). Això és molt important per a ells i elles. No volem la mentida, la superficialitat, sinó que cerquem allò de millor i més noble que la persona pot adquirir.

El segon és saber el que vull aconseguir. Els joves tenen projectes, il·lusions, esperances, fracassos, incomprensions. Hi ha un caminar amb ells que pretén acompanyar-los en aquesta fase que els durà a ser adults en la fe, a no quedar-se en la infantesa espiritual, sinó a treballar la seva personalitat per esdevenir persones de profit, capaces de donar raons de les seves conviccions.

El tercer és tenir present que el que compartim i el que volem aconseguir es mou dins la dinàmica de l'horitzó de sentit, que tot jove desitja i al qual aspira. Els catòlics som persones de Sentit, és a dir, vivim dins el projecte salvífic en el qual Déu, u i tri, ha parlat pel seu Fill a través del seu Esperit per conduir-nos al Pare, que és la meta i l'horitzó de qualsevol jove que busca viure d'una manera autèntica la seva fe.

Tot el que he dit pot sonar molt bonic i fins i tot pot estar fonamentat teològicament. Ara bé, més que parlar dels joves, s'ha de romandre amb els joves tot acompanyant-los en el discerniment integral de la seva persona que té set de Déu, d'autenticitat, de transformació del món, de noblesa humana. Hem de ser realistes i eficaços per no perdre el temps en divagacions i sí en proximitat i pasturatge. D'aquesta manera, i emprant la paràbola dels dos fills (Mt 21,28-31), posarem tota la carn a la graella per fer «olor d'ovella».

Conèixer les realitats dels joves tal com són per ser eficaços pastoralment, estar al seu costat i donar-los les eines necessàries perquè en les seves inquietuds trobin la presència de Déu és una tasca que correspon a tots els membres actius de les respectives comunitats eclesials, tal com recorda el Concili Vaticà II; tenint present la dificultat que representa per a un gran nombre d'aquestes en les quals la distància entre els seus membres i els seus joves ens duu a preguntes a voltes doloroses.

És cert que s'ha parlat molt de la realitat eclesial de la pastoral amb joves i que molts dels qui llegireu aquestes breus paraules m'encomanareu a Déu perquè no defallim en el caminar amb ells i elles. Això és el més important i un pas molt significatiu perquè s'enamorin d'Aquell qui dóna Sentit per viure la vida adulta en l'Esperit del Senyor Jesucrist.

MANUEL MERCADÉ MELÉ

Prevere del bisbat de Lleida

Delegat diocesà de joves

De Núrsia a Qaraqosh. Davant de les esglésies devastades

La tradició bizantina recita cada dia a l'inici de vespres el Salm 103, que en el verset 32 canta: «ell que, si mira la terra, la fa tremolar, si toca les muntanyes, s'hi aixeca foc i fum». En aquestes darreres setmanes, mentre Itàlia encara és colpejada per la sacsejada del terratrèmol, i les imatges de mitjans de comunicació ens mostren homes i dones desplaçats, pobles sencers, cases, i esglésies devastats pel terratrèmol, el verset del Salm no brolla fàcilment de la boca i del cor.

En aquests mateixos dies, a més de terratrèmols, continuem sentint ecos de guerra que colpegen Mossul i altres ciutats de Síria. Són llocs estimats per tots nosaltres, des de l'Úmbria de Sant Benet a la plana de Nínive de Sant Efrem. Llocs on al llarg dels segles han viscut innumbrables cristians, han pregat, han patit, han obert els seus cors al Senyor i als homes. Llocs de pelegrinatge vers els pobles marcats pel naixement o la mort dels Sants: del viatge de la pelegrina Egèria a la tomba d'Efrem al segle IV, fins als de tants monjos a Núrsia, el bressol de Sant Benet i dels germans que li pregaven cada dia. En ambdós llocs —a l'Úmbria i a Mesopotàmia— fidels i monjos han pregat, s'han alegrat i han plorat en aquelles esglésies ara reduïdes a runes. Homes i dones, monjos i monges de Núrsia, van haver de deixar les cases i les cel·les, els masos i els treballs monàstics, enmig de llàgrimes i sofriments.

Homes i dones, sacerdots i fidels tornats a casa en la seva Qaraqosh, a l'Iraq, que mai no havien deixat en el més pregon del seu cor. Les ruïnes d'Úmbria i de la plana de Nínive, són plenes del cant gregorià del monjos, del cant bizantí, i del cant siríac que porta els accents i el so de la mateixa llengua parlada per Jesús.

Creus llençades a terra pels homes, creus ensorrades fins al terra a causa del terratrèmol: imatges que en les últimes setmanes s'han mostrat gairebé en paral·lel als nostres ulls. En aquestes Creus, entre les parets, a les coves, s'hi troben les pregàries d'homes i dones, monjos, monges i pelegrins impregnades de fe i d'esperança. Un germà monjo aquests dies em va confessar: «la creació i el cor humà porten una ferida que de tant en tant tot ho sacseja». Però d'aquesta ferida, que sempre s'uneix a la ferida del Senyor a la creu, brolla l'esperança.

Dues imatges s'han convertit en gairebé una icona als nostres ulls: monjos i gent del poble que preguen agenollats a la plaça de Núrsia enmig de les ruïnes dels edificis esfondrats. Monjos, capellans i gent que preguen a Qaraqosh enmig de la runes. D'aquestes runes, des d'Itàlia a l'Iraq, reneix l'esperança, la vida. Reneix de la pregària del poble i dels monjos, agenollats a la plaça, agrupats al voltant d'un petit altar entre les pedres.

Des del 24 d'agost, el terratrèmol ha sacsejat les nostres cases, les nostres esglésies, els nostres cors. Ens han fet plorar els fets succeïts, per aquelles persones que han perdut els seus éssers estimats, les llars, els seus treballs, en definitiva, les seves arrels.

Però les arrels reals, tot i la devastació del terratrèmol, romanen allà, a Núrsia i a Qaraqosh. No se separen de la terra que els ha engendrat, que els ha fet créixer, viure i estimar. Hi ha imatges que segueixen colpejant els ulls, els nostres cors: Alep devastada fins a l'inenarrable, Mossul reflectida en el sofriment dels pocs que encara hi sobreviuen, Qaraqosh ferida en les esglésies destruïdes, Núrsia i molts pobles d'Itàlia Central entre les runes. Esglésies i cases devastades per la terra que tremola o destruïdes per altres tremolors no menys mortals, els que provoquen les bombes i l'odi.

Diumenge al matí a Núrsia i Qaraqosh, monjos i poble resaven agenollats a la plaça, celebraven l'Eucaristia al voltant d'un petit altar, enmig del que queda de l'església, proclamant la resurrecció de Crist amb fe i esperança, amb una sola cançó de victòria. No és la victòria dels homes, sinó la del seu Senyor: «Veniu, prosternem-nos i adorem Jesucrist el Senyor. Salvador, fill de Déu, i ressuscitat d'entre els morts».

+MANUEL NIN

exarca apostòlic per als catòlics grecs de tradició bizantina

(Publicat a l'*Osservatore Romano*)

La Creu del Jubileu

El passat dissabte, dotze de novembre, va tenir lloc a les cinc de la tarda a l'església del Dolors de Vic, la benedicció d'un quadre de grans proporcions, que ocupa la paret est del temple. És una capella que té molta tradició a la ciutat. Cada any, la Processó del Silenci (Diumenge de Rams al vespre) amb molta participació, fa un recorregut pels carrers del casc antic, partint d'aquesta capella i retornant-hi.

La Venerable Congregació dels Dolors, amb antics congregants de renom com Balmes o Verdaguer, hi té la seu. Més ben dit, aquesta congregació, l'origen de la qual cal cercar-lo en temps del Pares Servites (que des del segle XIV s'encarregaven de l'Hospital de la Santa Creu), té sentit, en tant que fomenta la devoció a Maria i se'n desprèn una dedicació assistencial als més necessitats.

És en aquest marc on s'ha instal·lat aquest quadre. A redós de Maria, com *Stella Maris* per als joves que cerquen compassió i la troben en Crist; que van a la recerca de sentit per a les seves vides, i saben descobrir-lo en Crist sofrent a la falda de la Maria, que invita als qui s'hi congreguen a estimar-lo i seguir-lo. Un àmbit excel·lent per a situar-hi aquesta representació realista, no d'una generació desorientada (com un altre quadre de l'autor), sinó d'un aplec dinàmic de jovent que, fets els seus cors en la Creu, l'ofereixen a sant Joan Pau II.

Per voluntat d'algun donant, esdevé possible la veneració del papa polonès (la primera a tota la diòcesi de Vic) a partir de la contemplació del quadre que s'ha ubicat en la capella. És realment gran, però amb estilitzades proporcions de l'escena i del conjunt de personatges que s'hi presenten. En el bell mig de la representació pictòrica, la figura de Joan Pau II, apareix amb esveltesa com a referent fonamental de l'argument. Els joves que arriben amb la creu són acollits pel pontífex, en un marc al·legòric, però significatiu, la catedral de Vic, amb les pintures de Josep M. Sert.

La temàtica del quadre és sant Joan Pau II i la creu dels joves. El sant pare, acompanyat d'alguns bisbes i preveres, rep la creu dels joves. Una escena d'un cert dinamisme amb un conjunt humà amb diverses generacions d'edat. El cromatisme de l'obra encaixa perfectament amb la decoració barroca d'aquesta capella tan estimada a la ciutat de Vic.

L'autor de l'obra, el cotitzat pintor Jordi Díaz Alamà (Granollers, 1986), junt amb el conseller de cultura de la Generalitat, van ser presents a l'acte i van prendre la paraula. El bisbe de Vic, Romà Casanova, va beneir el quadre i després d'una lectura bíblica va glossar el sentit del moment.

El conseller Santi Vila va remarcar els seus records escolars sobre la figura de sant Joan Pau II i va valorar la tradició cristiana i els valors com el perdó, que arrenquen del mateix Crist, valors que va afirmar que compartia; així com una estima entranyable pel sant que va saber perdonar el seu agressor.

En l'acte, la capella dels Dolors va restar petita per causa una notable aflluència de gent. La junta de la congregació del Dolors, així com alguns responsables del món cultural local, hi varen ser presents.

Una obra de prestigi que donarà sentit al mur lateral de la capella. I uns signes d'evangelització: la creu dels joves, la mateixa figura del papa Joan Pau II i el coratge que representa per la vida pastoral de la ciutat de Vic. Un quadre que ens recordi que la vida cristiana té un dimensió missionera que cal viure a fons. En aquests moments de la història i sempre.

PERE OLIVA MARCH

Prevere del bisbat de Vic,

Vicari Episcopal

El Bon Pastor
Revista per a preveres
